

סיבה למסיבה

לכבוד יום הולדת 50 של רשות הטבע והגנים, ארצי מציע לגבע להזמין את חבריו לחגוג "יום הולדת פקחים" בגן הלאומי הראשון שהוקם בישראל ובדרך נזכר גם בשמורת הטבע הראשונה

כתבה: אדר סטולרוֹמליחי

את ימי ההולדת חוגגים חבריי בכל מיני דרכים מעניינות. לפני שבוע הייתי ביום הולדת פיראטים; חיפשנו תיבת אוצר כשאנחנו מחופשים לפיראטים עם רטייה שחורה על העין ועם מטפחת שעליה מצוירת גולגולת מפחידה. גם תאריך הלידה שלי מתקרב ורציתי יום הולדת טבע מיוחד. חשבתי על לילה, על מדורה ועל בעלי חיים וידעתי שארצי ידע להמליץ על המקום המושלם לחגיגה הטבעית שלי. סיפרתי לארצי שחשבתי לבלות את הלילה באחת משמורות הטבע ולהראות לחברים שלי כמה הטבע מעניין בלילה. ארצי הביט בי קצת מאוכזב ואמר: "שמורת טבע בלילה? הלוא אתה כבר יודע ששמורות הטבע שמורות בלילה רק לבעלי החיים".

"נכון", אמרתי נבוך ומיד תיקנתי: "התכוונתי ללילה בחניון לילה בלבד. יש לך רעיון לאן אוכל לקחת את חבריי?".

ארצי גירד קצת בין קרניו, חשב ואמר: "יש לי רעיון מצוין שיחדש גם לך; בגן לאומי אשקלון יש חניון לילה מסודר שבו מותר לבלות את הלילה. בחניון מותר להבעיר אש למדורה ולבישולי שדה, להתקין אוהל ולישון, והכי חשוב - יש בו שמים מלאים כוכבים ונשמעים בו קולות גלי הים שנמצא במרחק הליכה קצר ביותר מחניון הלילה".

"נהדר", אמרתי. "לא יכולתי לבקש טוב מזה -

גן לאומי אשקלון צילום: דורון ניסים

גם לילה, גם מדורה, גם אוהל וגם ים!".

"וזה עוד לא הכול", אמר ארצי. "אם תרצה, תוכל לחגוג 'יום הולדת פקחים'".

עכשיו כבר ממש הסתקרנתי. נזכרתי שהשנה מציינת רשות הטבע והגנים 50 שנה להקמתה ואין זמן טוב יותר מזה לשמוע מה עושים בישראל למען שמירת הטבע, הנוף והמורשת. "מצוין", אמרתי בהתלהבות. "זה בדיוק מה שאני רוצה. בעיקר כי כבר הרבה זמן אני חולם להיות פקח".

ארצי המשיך: "נגדיר צמחים, נאתר עקבות בעלי חיים בחולות, נעקוב אחר העתיקות באתר והכול באמצעות חוברת המשימות 'פקח צעיר'. מי שיסיים את המשימות יקבל תג מיוחד וגם יחתום על התחייבות לשמירה על הטבע, על הנוף ועל המורשת. למחרת בבוקר תוכל לטייל עם חבריך בגן הלאומי ולגלות כמה פרטים מיוחדים מאוד. תוכלו לראות את השער הכנעני, השער המקושט (בנוי קשת) העתיק ביותר בעולם, תוכלו ללכת וליהנות מנוף הים שלמרגלות האתר. תוכלו להציץ אל אחת מעשרות הבארות שנחפרו במקום, אל חצר מלאה בחרסים ובעתיקות שנמצאו בתוך

העיר הקדומה, ותוכל גם לגלות לחבריך שגן לאומי אשקלון הוא הגן הלאומי הראשון בישראל שנפתח לקהל בשנת 1965, עוד לפני גנים לאומיים גדולים ומוכרים מאוד כמו קיסריה ומצדה".

"באמת?", הופתעתי. "דווקא גן לאומי אשקלון?".

"כן", אמר ארצי. "זהו גן מיוחד ומעניין, עשיר בצומח ובחי. במשך השנים גילו גם בני האדם שהוא מקום מצוין בזכות מיקומו והשליטה על דרך הים. אשקלון הייתה עיר מסחר גדולה כבר מהתקופות הקדומות והיא נותרה כזאת גם בימינו".

"באמת מעניין", אמרתי וניסיתי לנחש מהי שמורת הטבע הראשונה של ישראל ולא זכרתי. ארצי סיפר שהחולה הייתה שמורת הטבע הראשונה שהוכרזה, ושה קרה בשנת 1964. בשמורת החולה ביקרתי לא זמן ונזכרתי בסיפורה של הביצה ובמלחמתם של שומרי הטבע לשמר את החי והצומח הייחודיים שבה, אף שאחרים ראו בה מפגע שצריך לטפל בו. בזכות הפיכתה לשטח שמור - לשמורת טבע - אנחנו יכולים היום לראות צומח וחי

שכמעט נעלמו מן הטבע הישראלי. ארצי הזכיר לי שלפני כשלוש שנים איתר אחד הפקחים בשמורה את העגולשון שחור גחון, מין של דו-חי הדומה לקרפדה, שנחשב עד אז למין שנעלם מן העולם עם ייבושה של הביצה הגדולה.

הולדתה של רשות

"אם שמורת הטבע הראשונה הוכרזה ב-1964 ושנה לאחר מכן הוכרז הגן הלאומי הראשון, מי שמר על הטבע לפני כן?", שאלתי. ארצי אמר שבימיה הראשונים של מדינת ישראל, התמקדה המדינה הצעירה בבנייה ובסלילת דרכים. שטחי ביצה גדולים, כמו החולה, יובשו ואיתם נעלמו צמחים ובעלי חיים. נחלים זוהמו בעקבות התפתחות החקלאות והתעשייה. הטבע אמנם לא היה בראש סדר העדיפויות של ישראל הצעירה אבל הוא כן היה במחשבתם של תושבים רבים, ועם הזמן עלה הצורך להקים גוף שיהיה אחראי לשמירה, לפיקוח ולאכיפה של חוקי הגנת הטבע והמורשת. בשנת 1963 הוקמו שתי רשויות, רשות שמורות הטבע ורשות הגנים הלאומיים. רשות שמורות הטבע דאגה לחי ולצומח ולהפיכת שטחים לשמורות טבע.

רשות הגנים הלאומיים דאגה לערכי המורשת ולנופש בחיק הטבע עבור המבקרים, והפכה שטחים לגנים לאומיים. הפיכת שטח לשמורת טבע או לגן לאומי היא חשובה ומשמעותית משום שאז השטחים וכל ערכי הטבע, הנוף והמורשת שבתחומם שמורים ומוגנים. בשנת 1998 אוחדו שתי הרשויות והפכו לאחת - רשות הטבע והגנים. הסמל עוצב מחדש ובו עץ האלון והיעל המוכרים לנו היום.

ארצי הסביר כי היום, לאחר 50 שנות עבודה, מנהלת רשות הטבע והגנים כ-500 שמורות טבע וגנים לאומיים בכל הארץ ושומרת עליהם ועל החיות וצמחי הבר המוגנים (גם אם אינם בשטחים השמורים).

עכשיו אני ממש בטוח. כשאגדל ארצה להיות פקח ששומר, בודק, מטפל ומונע פגיעה בחי, בצומח, בנוף וגם באתרי המורשת של ישראל. מזל טוב לרשות הטבע והגנים. וגם לי.

בשנת 1963 הוקמו שתי רשויות, רשות שמורות הטבע ורשות הגנים הלאומיים. רשות שמורות הטבע דאגה לחי ולצומח ולהפיכת שטחים לשמורות טבע. רשות הגנים הלאומיים דאגה לערכי המורשת ולנופש בחיק הטבע עבור המבקרים, והפכה שטחים לגנים לאומיים. בשנת 1998 אוחדו שתי הרשויות והפכו לאחת - רשות הטבע והגנים

הפשוטו אוחנו גם בפייסבוק